

KANTON SARAJEVO

Ministarstvo za obrazovanje, nauku i mlade

NASTAVNI PLAN I PROGRAM

**SREDNJA ŠKOLA ZA STRUČNO OBRAZOVANJE
I OBUKU**

Predmet: OSNOVI PSIHOLOGIJE I KULTURE JAVNIH INFORMACIJA

Sarajevo, august 2016. godine

Na osnovu člana 70. Zakona o organizaciji uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/5), u skladu s čl. 25 i 26. Zakona o osnovnom odgoju i obrazovanju („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj: 10/04, 21/06, 26/08, 31/11, 15/13 i 1/16) i čl. 35. i 36. Zakona o srednjem obrazovanju („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj: 23/10 i 1/16), ministar za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo je imenovao Komisiju za izmjenu nastavnih programa za srednju školu iz predmeta PSIHOLOGIJA

Članovi Komisije za srednju školu:

1. Doc. dr. Maida Koso-Drljević, *Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu*
2. Mirjana Jovanović-Halilović, *dip. psiholog, JU Srednja medicinska škola Sarajevo*
3. Sandra Muratović, *mr. sci psiholog, Druga gimnazija*
4. Đema Voloder-Nadarević, *dipl. psiholog, Prva bošnjačka gimnazija*
5. Lejla Osmanagić, *dipl. psiholog, Srednja škola metalčkih zanimanja, Srednja građevinsko-geodetska škola, Srednja mašinska tehnička škola*
6. Lirija Kruša-Bjelošević, *mr. sci. psiholog, Centar za slijepu i slabovidnu djecu i omladinu*

UVOD

Psihologija, kao naučna disciplina, prikuplja i analizira informacije o različitim emocionalnim, kognitivnim i ponašajnim aspektima ljudskog bivstvovanja, objašnjava i djeluje na uspješnije usvajanje znanja i vještina, omogućuje unapređenje i / ili promjenu ponašanja u cilju poboljšanja efikasnosti i kvalitete djelovanja u svakodnevnom i cjeloživotnom procesu ličnog i profesionalnog napredovanja. Naučne spoznaje do kojih dolaze istraživači u različitim područjima ljudskog djelovanja, kao što su kultura i javne informacije, omogućavaju odgovarajuće, efikasnije i ekonomičnije ponašanje. Temeljna psihološka znanja, kao i ona koja se odnose na specifične aspekte ljudske djelatnosti, neophodan su dio obrazovanja stručnih kadrova. Unapređenje vlastitog mentalnog zdravlja, kojeg treba isticati kao cilj svakog pojedinog člana našeg društva, moguće je ostvariti putem informisanja i učenja o psihološkim aspektima naše ličnosti, načinima suočavanja sa svakodnevnim stresnim događajima i razvojem vještina koje će omogućiti i ojačati vlastiti rast i razvoj.

NASTAVNI PREDMET: OSNOVI PSIHLOGIJE I KULTURE JAVNIH INFORMACIJA

Razred: I

Sedmično sati: 2

Godišnje sati: 70

Zanimanje: telefonista

CILJ: Upoznavanje učenika s osnovnim naučnim saznanjima iz opće psihologije i psihologije komunikacije potrebnim za razumijevanje sebe i drugih osoba, ponašanja, međuljudskih odnosa i odgovorne komunikacije u svakodnevnom životu i radnoj sredini i osposobljavanje za njenu primjenu u djelatnosti telefoniste.

ZADACI NASTAVE SU:

- Usvajanje osnovnih znanja o odvijanju psihičkih procesa i razumijevanje vlastitog ponašanja i ponašanja drugih osoba u svakodnevnom životu i radnoj sredini.
- Unapređenje kvalitete međuljudskih odnosa i komunikacije putem vlastitog razvoja.
- Upoznavanje s osnovnim karakteristikama ličnosti i individualnim razlikama.
- Usvajanje psihološkog aspekta konstruktivne komunikacije, modela donošenja odluka na radnom mjestu i učinkovite komunikacije s korisnicima usluga.
- Prepoznavanje pozitivne i negativne strane svog načina komuniciranja.
- Vježbanjem učenike osposobiti za djelotvornu i odgovornu komunikaciju u svakodnevnom životnim situacijama i na radnom mjestu.
- Razvijanjem kritičkog mišljenja i povećanjem tolerancije na različitosti utjecati na smanjenje ili otklanjanje predrasuda, stereotipa i pogrešaka u procjeni ljudi.
- Učenike oštećenog vida poučavati u usvajanju specifičnih metoda i postupaka svakodnevne komunikacije i komunikacije na radnom mjestu, kako bi bili što sličniji osobama koje vide, odnosno umanjili postojeće ograničenje.
- Razvijanje sposobnosti prepoznavanja komunikacije vanjskim izgledom, naglašavanjem važnosti neverbalne komunikacije i važnosti prosuđivanja osobe oštećenog vida o njemu, kako bi znala da li je njen način ponašanja, izgleda i djelovanja društveno prihvatljiv.

PREGLED PROGRAMSKIH CJELINA

Naziv programskih cjelina	Broj sati
1. Razvoj psihologije i njene grane	2 (1+1)
2. Predmet psihologije i njene metode	2 (1+1)
3. Razvoj psihičkog života	3 (2+1)
4. Biološka psihologija	3 (2+1)
5. Kognitivna psihologija	13 (8+3+2)
6. Emocije i motivacija	7 (4+2+1)
7. Psihologija ličnosti	9 (6+2+1)
8. Profesionalna orijentacija	3 (2+1)
9. Izuzetna stanja svijesti	4 (2+1+1)
10. Psihopatologija	4 (3+1)
11. Psihologija rada	10 (6+2+2)
12. Socijalna psihologija	12 (7+4+1)
UKUPNO:	70

PROGRAMSKI SADRŽAJI:

- 1. Razvoj psihologije i njene grane** **2 (1+1)**
- Teorijski i praktični značaj
  - Grane psihologije
- 2. Predmet psihologije i njene metode** **2 (1+1)**
- Metode samoposmatranja, posmatranja i eksperimenta
  - Eksperiment u oblasti sticanja navika
- 3. Razvoj psihičkog života** **3 (2+1)**
- Evolutivni razvoj psihonervne aktivnosti od nižih životinjskih vrsta do čovjeka
  - Instinkt, navika i intelektualno ponašanje
  - Ljudska svijest kao rezultat biološke evolucije i društvenog razvoja
- 4. Biološka psihologija** **3 (2+1)**
- Nervni sistem, mozak i njegova uloga, vrste nervnih puteva
  - Vegetativni nervni sistem
  - Endokrine žlijezde
- 5. Kognitivna psihologija** **13 (8+3+2)**
- Osjet, nastanak osjeta
  - Vrste osjetnih organa, vrste osjeta, detekcija draži
  - Percepcija, osnovi percepcije
  - Uloga iskustva i subjektivnih faktora u percepciji
  - Svijest, pažnja
  - Značaj pažnje za različita zanimanja
  - Predstava, mašta
  - Pamćenje i procesi pamćenja
  - Faktori koji utječu na učenje, metode učenja i transfer
  - Racionalna organizacija učenja
  - Opće karakteristike mišljenja
  - Stvaralačko mišljenje
  - Mišljenje i govor
  - Vježbe: mjerenje obima pamćenja, mašta
- 6. Emocije i motivacija** **7 (4+2+1)**
- Opće karakteristike, vrste i fiziološka osnova emocija
  - Djelovanje emocija na fizičko i psihičko zdravlje
  - Utjecaj emocija na aktivnost
  - Kontrola emocija
  - Pojam motiva
  - Primarne i sekundarne potrebe
  - Volja, nagon i želje
  - Rad i umor
  - Vježba: emocije

7. Psihologija ličnosti

9 (6+2+1)

- Pojam ličnosti i faktori koji utječu na njeno formiranje: biološki, socijalni, lična aktivnost
- Složena svojstva ličnosti, temperament, karakter
- Inteligencija i njeno mjerenje
- Stavovi, shvatanje, predrasude
- Interesovanja, motiv uspjeha
- Metode poznavanja ličnosti: intervju, anketa, testovi
- Frustracije i konflikti
- Reagovanje na frustracije: tolerancija, aktivnost, agresija, povlačenje, odbrambeni ego mehanizmi
- Vježba: predrasude

8. Profesionalna orijentacija

3 (2+1)

- Individualne karakteristike i izbor zanimanja
- Profesionalna orijentacija i njen značaj za ličnost

9. Izuzetna stanja svijesti

4 (2+1+1)

- Spavanje i san
- Hipnoza, meditacija i biološke povratne informacije
- Trauma – posttraumatski sindrom, biološke manifestacije
- Problem narkomanije i utjecaj na svjesne procese
- Vježba: faze spavanja

10. Psihopatologija

4 (3+1)

- Prihvatljivo i neprihvatljivo, neprilagođeno ponašanje
- Kriteriji po kojima se određeno stanje smatra smetnjom ili poremećajem
- Psihičke teškoće i poremećaji
- Neuroze, psihoze i psihopatije
- Liječenje duševnih poremećaja i mentalna higijena

11. Psihologija rada

10 (6+2+2)

- Rad kao izvor materijalnih i duhovnih vrijednosti
- Motivacija i rad
- Mjerenje uspješnosti
- Nezadovoljstvo u radu i smanjenje učinka
- Humanizacija rada, etika, radni moral, odnos prema radu
- Uloga rada u razvijanju ličnosti
- Formiranje osjećaja društvene svijesti
- Formiranje osjećaja individualne korisnosti
- Vježbe: mjerenje motiva, uspješnost rada

12. Socijalna psihologija

12 (7+4+1)

- Pojam, vrste i strukture grupe
- Uklapanje u grupu, prilagodljivost i neprilagodljivost
- Rad s grupom i rukovođenje grupom

- Kultura međuljudskih odnosa u radnoj sredini
- Odgovornost i subjektivni osjećaj odgovornosti
- Moralna i materijalna odgovornost
- Neodgovornost i njene štetne posljedice u radnoj sredini
- Individualni odnos prema radu i odgovornost u radu
- Teorija informacija
- Komunikacijska sredstva: štampa, radio, televizija, Internet, pismo kao oblik komunikacije
- Vježba: komunikacijska vrijednost poruke

ISHODI:

- Razumijevanje i razlikovanje pristupa naučne psihologije i popularne psihologije.
- Usvajanje i razumijevanje osnovnih znanja o biološkoj, kognitivnoj, socijalnoj, razvojnoj psihologiji, psihologiji rada, sposobnostima, emocijama, motivaciji i karakteristikama ličnosti.
- Prepoznavanje i korištenje psihološke terminologije u komunikaciji o ljudskom ponašanju, psihičkim procesima i stanjima.
- Praktična primjena teorijskih spoznaja psihologije u: razumijevanju i tumačenju ponašanja individue, psihičkih procesa i stanja, komunikaciji.
- Sposobnost kritičkog mišljenja i vještina analiziranja ljudskog ponašanja i komunikacije.
- Vještine uočavanja bioloških, situacionih, okolinskih i ličnih faktora u interpretaciji ponašanja individue.
- Vještine asertivne komunikacije; rad u timu i drugi poželjni oblici ponašanja.
- Razumijevanje i pozitivan stav prema odgovornom radu.
- Lična odgovornost u komunikaciji.
- Uočavanje psiholoških razlika među individuama i izgrađen odnos poštovanja i tolerancije.

UPUTA ZA REALIZACIJU PROGRAMA:

Nastava se izvodi s grupom, ne većom od 10 učenika, ovisno o oštećenjima vida koja u grupi preovladavaju.

Realizacija programskih sadržaja zasniva se na umješnosti nastavnika da putem odabira tipa nastavnog sata, kombinovanja i primjenjivanja različitih nastavnih metoda, principa, sredstava i oblika izvođenja nastave, vođenjem putem vježbanja i uvažavanja zakonitosti saznavanja i osobina učenika i aktivnog učenja, učenike uvede u načine konstruktivne primjene teorijskih znanja u svakodnevnoj komunikaciji i budućem zanimanju.

Materijalni uslovi: nastava se izvodi u učionici, opremljenoj kompjuterom s instalisanim odgovarajućim programima i opremom za slijepe i slabovidne. Pored udžbenika koristi se i posebno pripremljeni pisani materijal, prilagođen specifičnim potrebama učenika (Brailleovo pismo, uvećani tisak).

PROFIL I STRUČNA SPREMA NASTAVNIKA:

- odsjek pedagogija i psihologija
  - a) VII stepen profesor pedagogije i psihologije,
  - b) II ciklus bolonjskog visokoobrazovnog procesa – magistar pedagogije i psihologije;

- odsjek psihologija

a) VII stepen diplomirani psiholog i položena pedagoško-psihološka i metodičko-didaktička grupa predmeta,

b) II ciklus bolonjskog visoko-obrazovnog procesa – magistar psihologije i položena pedagoško-psihološka i metodičko-didaktička grupa predmeta.